

het loot raffer te kunnen verblaafen, dat ik de bevindinge overlaat. Voorts is van gemakelyke Fineer-Ovens tot groot, reeds voor gemelt.

Hoe men Goud van Zilver scheidt.

TOt dus ver, van 't fineren, of scheiden, in 't klein en groot, van Zilver, daar niet anders als Lood, tin of Kooper in is, zynde gehandelt, zo zal men hier zien hoe die twee beminde lichaemen ook kunnen gescheiden werden.

Het Zilver dan, daar Goud, en te gelyk, veel of weinig koper in is, moet eerst ter Test, of Kapel werden gebragt, en zo werden behandelt, als van 't fineeren, des Zilver zonder Goud gezegt is. Dog met dit onderscheidt, dat het Goud houdent Zilver, op 't laast heeter moet werden gestookt, om reeden, dat het Kooper geheel werd uitgetrocken, en niets als Goud en Zilver op die Test of Kapel overblyft. Maar dus behandelt zynde, zo is het Kooper en Lood daar wel uit, maar het Goud en Zilver blyft als dan nog in een lichaem verbonden.

Om die twee gelieven te scheiden, zo smelt het tot dus ver gefineerde Zilver en Goud over, giedt dat aan een Kistelier, slaat het dun, (hoe dunder hoe beeter) snyd het aan kleine vierkante stukjes, wind die op
een

een Ponsen of ander Instrument, aan kleine rolletjes, voors doet die rolletjes, in een glazen Instrument, (dat men een Schykolf noemt) welkers weezen het Printje fol. 5. met 4. aanwyst, dog uit nood, of voor behelp, kan men ook een dito Vles neemen, giet dan op die rolletjes zo veel goet sterk waaten, als die tweemaal zwaar zyn, of dat die in de kolf heel ryckelyk zyn bedekt, want het is altoos beeter wat sterkwaater te veel als te weinig, zet dan die kolf op heet zandt, of op een (daar toegemaakt) drie voetje boven een zagt vier, dan zal het sterk waater, aanstondts beginnen als te kooken (dat men arbeiden noemt) en die geheele kolf, met geele damp vervullen daarom steekt men boven inde kolf, maar losjes een Papier, op dat altoos wat lugt kan passeeren, andersints zou die springen.

Dit arbeiden duurt, tot dat het Zilver heelen-al van 't Goudt-gescheiden, of dat het water krachteloos geworden is, dan staat het water stil, en de kolf vertoont zig klaar, zonder eenige damp, dan werd dat moede water soetjes afgegooten in een rood-kooperen bekken of keetel, daar alvorens zo veel schoon-reegen-water in moet zyn, dat het op 't koper niet kan arbeiden, zo zal het Zilver dat dus lang met het sterkwaater (na dat het van 't Goud af quam,) vereent scheen, zyn zeiven daar aarstonts van ontdoen, op des keetels boodem needer

der vallen en rondom de kanten gaan zitten.

Het Goud, zal zo 't veel is, in de kolf nog aan zulke rolletjes werden gevonden, dog heel zwart van kleur, maar zo daar weinig is, als zwarte modder of aarde onder op des kolfs-bodem leggen, (het welk als dan Goud-Kalk genaamt werd.) Giet dan voor de tweede maal vers sterk water (door een glaafen Tregter,) lankzaam op 't Goud, op dat die kolf door het schielyk ingieten, van 't koude water niet en barst, het welk anderzinds zeer ligt gebeurt.

Behandelt het weer als vooren, en zo dat water weer arbeid, is 'er nog Zilver by 't Goud, dan moet dan ook weer uyt arbeiden gedaan zynde, zo giet dat water weer zoetjes van 't Goud af by 't ander water, en probeert ten derdenmaale met een weinigje sterk-water, of 'er ook nog Zilver by 't Goud mogt zyn, het welk dan dog zelden zal gebeuren, ten waare dat het schywaater niet deugtzaam was.

Dat derde water aan geen arbeid raakende bewyft al het Zilver van 't Goud gescheiden te zyn, en kan werden afggooten, voorts tot naader gebruyk bewaart.

Vorder wert op 't Goud in de Kolf schoon warm regen-water gedaan, en dat wel zo spoedig als mogelyk is, laat dat ook zoetjes op 't zand, of booven 't vier heet werden, al is 't kokende zo veel te beeter,
neemt

neemt dan de kolf van de hitte af, en laat het Goud wel weer bezinken, wel bezonken zynde, zo giet dat waater weer zoetjes af by 't voorige waater in, om reeden dat daar altoos nog eenig Zilver in is, dit heet men het Goud af-venfen, en mag wel tot 3 maal werden herdaan, op dat men verzekert zy geen Zilver meer by 't Goud te zyn, azo kennelyk is, dat Zilver het Goud wit doet schynen, voorts giet wat koud waater in de kolf en spoelt het Goud daar heel schoon mee uyt, in een schoone roodkoopere pan, of in een glazen af-foetschaaltje, laat dat daar wel in bezinken, giet dan het waater zoetjes af, of laat het lankzaam op 't vier verwaazemen, of door middel van een spongie aftrekken, (zonder dat die de Goud-Kalk raakt.) Droog zynde zo doet die Goud-Kalk in een van roodkoopere daar toe gemaakte gloeibak, of nieuwe smelt Kroes, en laat die daar in gloejen, gegloeit zynde, zo zal die zwarte moeder zyn eigen natuur weer vertoonen, en der schoon Goud kleurig uyt zien.

Dan kan men het met Pot-As of fyne Borax in een andere Kroes vergaaren, aan een kistelier gieten, en het zal wel behandelt zynde 23 Craat en eenige grynen houden.

Andere spoelen het Goud met het laaste waater voort in een smelt Kroes, laten het waater daar in verwafemen, en 't Goud vervol-

volliglyk gloejen dat goed is, en tyd uytwint, dog moet geweeten werden, dat het Goud zonder prykel in dien Kroes niet kan werden gesmolten, alzoo die door het water te broos geworden is, dus moet hier zo wel als voor, dat een nieuwe toe werden gebruykt.

Zeecker zynde dat een scheidder alle lakafes moet zoeken te myden, zo zal 't nooit schaadelijk zyn, dat het zand het welk tot schyden zal werden gebruykt, werd gedaan in een sterke platte aarden Pot, en daar meede op 't vier gezet, eerst om dat het zand dan in gestaadiger hitte kan blyven, en ten tweeden, of 't quain te gebeuren dat een kolf brak, zo loopt het Zilver en sterk water daar in, en werd alzo grooter schaade voor koomen, want zo dat op de gront of in 't vier liep, zoude van dat Zilver het welk reeds in 't sterk water was zeer weinig te regt koomen, dat dus gevangen zynde, door kooken, maalen, of smelten, (zo als by 't Kres schoon maaken zal geleert werden,) nog zondet groot verlies weer te krygen is.

En voor iemand die professi van 't scheiden maakt, is 't gemakkelyk en profytelyk, een expresse Oven daar toe te prepareren, in welke die pot of bak met zand, zo past dat maar aan deszelfs zyden 3 à 4 lugtgaten zyn, en het vier onder op een rooster kan werden gestookt.

Of

Of een ander, waar in een vier verscheiden kolven kan doen gaan, zo als 't Printje fol. 5. met 10 en 11 aanwyft, dewelke ook tot het maaken van stark water kunnen werden gebruykt.

Nog kan door die zelve van 't gebruykt sterk water werden geprofiteert, namentlyk; als men 't stark water met het Zilver voort overgiet in een andere kolf, en daar een glaafen Helm opzet, op heetzant neerlegt, met een resfipiant of voorlaage daar voor, zo als 12 verthoont, zo vangt men alle de waasemen, die weer goet is om tot nieuw schywater te gebruyken.

Andere ftryken of verluuterèn, de voegen zo van de Kolf en Helm, als van de snuyt, en ontfangen wel digt toe, op dat by 't overhaalen geen de minste spiritus zou vervliegen, en zo overgemaakt zynde is 't water by na weer goet.

Nog andere doen voort in de kolf by 't stark water en Zilver, zo veel Salpeeter en Viterjool als zy meenen tot verftarcking van dat water noodig te zyn, zetten daar dan ras een Helm op, en behandelen op voorgemelde wys. Het water dus overgemaakt zynde, zo is 't voort weer goet om tot schyden te gebruyken, voorts smelten zy het Zilver met de agtergelaaten doods-koppen zo te zaamen, waar uyt zy voordeel rekenen, het welk ik de bevindinge laat oordeelen.

Maar

Maar gelet zynde dat de glas-kolven van deeze 2 manieren zeer veel lyden en wel byzonder van de laaste, want dan moet die heel groeijen, eer de spiritus over wil, zo is 't nodig, die met goede leem rondom de buyk te beflaan, anders zouden die van de hitten buygen, en door de zwaarte breeken, en om dat ik het bestryken of beflaan tot alle kolven voor goet houde, zo zal ik vervolliglyk het maaken des leems ook melden.

Hoe men het gefolvoert, of gefcheiden Zilver ordinaar uyt het water krygt.

HEt gebruykte fchy, en af-vers waater met het daar in zynde Zilver, in een Rood-Kooperen Pan, of Keetel gegooten zynde, en dat water door fchoon reegen water zo flap is gemaakt, dat het op 't koper niet kan arbeyden of werken, (het welk men weeten zal, als dat water zig heel helder en ligt blaau verthoont,) zo zal het daar in zynde Zilver dat water verlaaten, en zig aan 't koper voegen, en zo men meende dat het Zilver nog niet genoeg gezet mogt zyn, dan neemt ftikken roodkoper, gloeid die en laatsē weer kout werden, legtse in dat water, zo der nog Zilver in mogt zyn, zal dat aanstonds zinken of zig aan de zelve voegen. Laat dat wa-
ter zo eens op 't vier opkooken, dan zal zig
het